

INHOUD

ONTDEKKEN 6

Welkom in Wenen.....	8	Routes	22
De parels van Wenen	10	Veelzijdig Wenen.....	28
Zicht op Wenen.....	14	Jaaroverzicht van Wenen.....	52
De wijken van Wenen	16	Een korte geschiedenis.....	54

BELEVEN 60

Stephansdomwijk.....	62	Opera en Naschmarkt	150
Hofburgwijk	90	Belvederewijk.....	164
Schottenring en Alsergrund.....	112	Buiten het centrum	182
Museum- en Rathauswijk.....	124	Dagtochten rondom Wenen	208

WEGWIJS 218

Voor vertrek.....	220	Register	228
Wenen onderweg	222	Nuttige uitdrukkingen.....	236
Praktische informatie.....	226	Dankbetuiging	239

WELKOM IN WENEN

Natuurlijk is Wenen een stad vol barokke pracht en praal, een herinnering aan de periode dat Wenen de hoofdstad van een machtig rijk was. Maar het is ook een moderne stad met veel aandacht voor kunst, cultuur, architectuur, muziek en theater. Wat het doel van uw reis naar Wenen ook is, deze Capitoool Reisgids is uw perfecte metgezel.

Wenen is een stad met een rijke geschiedenis: van de Romeinse ruïnes aan de voet van de Hofburg tot de majestueuze toren van de Stephansdom, ze getuigen van de belangrijke rol die de stad ooit speelde. Datzelfde geldt voor de rijkdom aan kunst en antieke objecten in de musea. Dit is deels te danken aan de Habsburgers, maar ook de stad zelf heeft unieke kunst en architectuur voortgebracht – wat te denken van de Secession, Jugendstil, Gustav Klimt, Egon Schiele en Otto Wagner? Van artistieke vernieuwers tot grote denkers: in de beroemde *Kaffeehäuser* zijn revoluties gepland, politieke debatten gevoerd en wetenschappelijke ideeën uitgewerkt. En hebben we Freud al genoemd? Maar ook voor cultuur en amusement is altijd plaats. Dit is de stad van de wals, uitbundige

opera's en de wereldberoemde Wiener Philharmoniker. Geen betere plek om uw galakleding aan te trekken en te genieten van hoogstaande muzikale uitvoeringen. Of kies voor de eenvoudige geneugtes van een bezoek aan een van de vele koffiehuizen of gezellige *Beisl*n. Onweerstaanbare chocoladetaarten, krokante appelstrudel en schnitzels ter grootte van een bord zijn onweerstaanbaar voor culinaire genietters. Ondanks dat het centrum van Wenen compact is, is er veel te zien en te doen. In deze gids is de stad ingedeeld in wijken die elk een uitgebreide verkenning waard zijn, inclusief gedetailleerde routes, tips van experts en kleurrijke, uitgebreide kaarten. Of u nu een weekend, een week of langer voor Wenen uittrekt, met deze Capitoool Reisgids hoeft u niets te missen. Geniet van het boek, geniet van Wenen.

1

2

3

1 Standbeeld van Athena bij het parlamentsgebouw.

2 Een kop koffie in Café Landtmann.

3 Relaxen bij het Riesenrad in het Prater.

4 Drukke binnenplaats in het Museumkwartier.

4

Barokke pracht

Na de overwinning op de Turken in 1683 werd er tot in de 18de eeuw volop gebouwd in Wenen. Overal verrezen barokke pronkpaleizen, met als blikvangers in het centrum het Belvedere (blz. 170) en de Hofburg (blz. 94). Aan de stadsrand ligt het monumentale Schönbrunn, ooit de zomerresidentie van de Habsburgers (blz. 188). Halverwege de 19de eeuw ontstond een unieke mix van barok en neogotiek, zoals nog te zien is aan de statige Ringstrasse (blz. 142).

De indrukwekkende, gebogen gevel van het Hofburgpaleis

WENEN EN ZIJN ARCHITECTUUR

Van sierlijke Secessiongebouwen tot de monumentale huizenblokken uit Rotes Wien en het unieke Hundertwasserhaus. Wenen heeft veel meer te bieden dan de beroemde keizerlijke paleizen. Dwaal door de straten en ontdek de iconische bouwwerken die het stadsbeeld van Wenen bepalen.

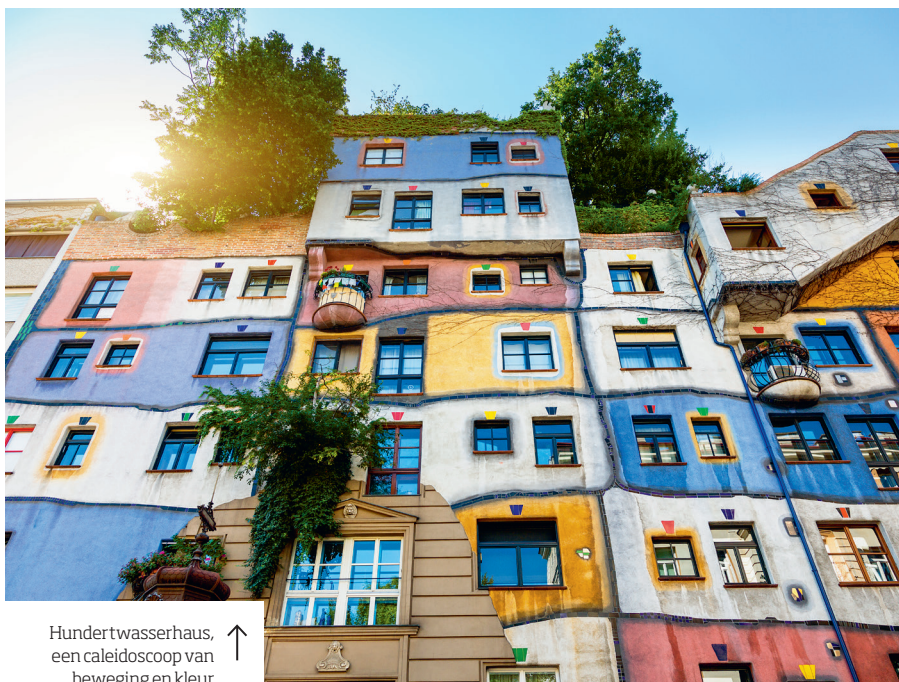
Eind 20ste eeuw

Het moderne Wenen toont een eclectische mix aan bouwstijlen die veel architectuurliefhebbers zal bekoren. Beroemd is het sprookjesachtige appartementenblok van Hundertwasser aan de rand van de stad (blz. 184). In het centrum is het Haas-Haus van Hans Hollein (blz. 81) een icoon van het postmodernisme - de gebogen spiegelwand reflecteert het kleurrijke dak van de Stephansdom.

CAPITOOLTIP Rondleiding

Ga mee met een stadswandeling van het Architekturzentrum Wien en leer alles over de architectuur in de stad. Kies uit verschillende startplaatsen en meld u van tevoren online aan (www.azw.at).

Hundertwasserhaus, een caleidoscoop van beweging en kleur ↑

Rotes Wien

'Rood Wenen' was de bijnaam van de stad toen van 1918 tot 1934 de sociaaldemocraten aan de macht waren, waarmee een einde kwam aan meer dan 600 jaar keizerlijk bestuur. In deze periode werden op grote schaal sociale huurwoningen gebouwd, met als bekendste voorbeeld het Karl-Marx-Hof in Heiligenstadt. Stap op de tram om dit gigantische huizenblok - het langste wooncomplex ter wereld - zelf te bekijken (blz. 199).

De imposante gevel van het Karl-Marx-Hof

TOP 5

ICONISCHE BOUWWERKEN

Stephansdom

Een gotische en barokke kathedraal (blz. 66).

Palmenhaus

De tropische kas van Schönbrunn (blz. 188).

munok

Een stenen tempel voor de kunst (blz. 129).

Postsparkasse

Modernisme van Otto Wagner (blz. 74).

Haas-Haus

Een icoon van het postmodernisme (blz. 81).

Karlsplatzpaviljoen van Otto Wagner, Jugendstil in goud en groen ↑

Bloeiende Jugendstil

In 1896 lanceerde een nieuwe generatie van avant-gardekunstenaars, architecten en designers een revolutionaire nieuwe beeldtaal: de Wiener Secession. Het is de Weense variant van de Jugendstil (art nouveau), zoals duidelijk blijkt uit de uitbundige decoraties op de gebouwen. Voorbeelden van de Secession zijn overal in Wenen te vinden: de Wagnergebouwen met hun bloemen en vergulde ornamenten (blz. 160), het Hofpavillon Hietzing (blz. 202) en het Karlsplatzpaviljoen (blz. 177) zijn monumenten in goud en groen; het Secessiongebouw staat bekend om de koepel van vergulde laurierbladen (blz. 154).

18 **Haus der Musik**

G7 Seilerstätte 30
 Stephansplatz,
 Stubenring 1A, 2A, 3A
 Dag. 10.00-22.00 uur
 w h d m . a t

Het Haus der Musik is een geluidsmuseum dat zowel kinderen als volwassenen zal verrassen. Er zijn interactieve hightech displays, zoals het Instrumentarium, met daarin reusachtige instrumenten, en het Polyphonium, een verzameling geluidsopnamen. De trap van het museum fungeert tevens als piano.

Jonge bezoekers spelen een orkest na in het Haus der Musik

19

Heiligenkreuzerhof

H6 Schönlaterngasse 5 512-5896
 Schwedenplatz
 1A, 2A, 3A
 Ma-za 6.00-21.00 uur

In de middeleeuwen begonnen de plattelandskloosters ook in de steden te bouwen. Rond 1780 drong de secularisatie het aantal kloosterbezittingen terug, maar dit hof van de abdij van Heiligenkreuz (blz. 210) staat er nog. Serene, 18de-eeuwse gewelven bieden panden rond de binnenplaats, waarin de stedelijke school

voor toegepaste kunst is gehuisvest. Aan de zuidkant staat de Bernhardskapelle, een barok juweel uit 1622 (verbouwd na 1730). Tegenover de kapel is een stuk muur uit de Babenbergperiode te zien – een bewijs dat veel gebouwen in Wenen ouder zijn dan ze lijken.

20

Akademie der Wissenschaften

H6 Dr-Ignaz-Seipel-Platz 2 Schwedenplatz, Stubentor Ma-vr 8.00-17.00 uur oeaw.ac.at

Deze academie vormde ooit het hart van de Alte Universitat. Het gebouw werd in 1753 ontworpen door Jean Nicolas Jadot de Ville-Issey als de *Aula* of

 Een sierlijke fontein bij de Akademie der Wissenschaften

Grote Zaal. Achter de indrukwekkende barokke gevel gaan mooie zalen schuil. Een dubbele trap leidt naar een van de fraaiste salons in Wenen. De ontvangsthal heeft plafonds met prachtige fresco's en marmeren muren met rococostucwerk. In 1808 werd hier *Die Schöpfung* van Haydn gespeeld in het bijzijn van de maestro, op de avond voor zijn 76ste verjaardag. Het was zijn laatste openbare optreden.

21

Altes Rathaus

G5 Wipplinger Strasse 8 Schwedenplatz 1A, 3A 1 Tijden variëren, zie website doew.at

Dit pand was ooit eigendom van de Duitse broers Otto en Haymo von Neuburg, die in 1309 samsponden om de Habsburgers van de troon te stoten. Het huis werd daarop door Frederik de Schone in beslag genomen en aan de

stad geschonken. Door de eeuwen heen werd het terrein groter en ontstond een complex van gebouwen dat tot 1883 fungeerde als *Rathaus* (stadhuis). De ingang van het Altes Rathaus is gedecoreerd met siersmeedwerk. Op de centrale binnenplaats staat de Andromedabrunnen uit 1741, het laatste werk van de beeldhouwer Georg Raphael Donner. De fontein toont de redding van Andromeda door Perseus. Een deur op de binnenplaats leidt naar de Salvatorokapelle (Verlosserskapel), destijds de huiskapel van de Von Neuburgs en het enige wat van hun middeleeuwse herenhuis is overgebleven. De kapel is sindsdien verbouwd, maar de gotische gewelven zijn nog origineel. De muren zijn bedekt met oude marmeren grafplaten, sommige uit de

15de eeuw. Het orgel, dat soms voor concerten wordt gebruikt, stamt uit 1740. De kapel heeft een prachtig portaal (1520-1530) aan de Salvatorgasse, een zeldzaam voorbeeld van de italianiserende renaissancestijl. Het Altes Rathaus huisvest nu kantoren, winkels en het districtsmuseum, dat is gewijd aan het eerste district van Wenen (ruwweg het gebied binnen de Ring). Interessanter is het Museum des österreichischen Widerstandes, opgedragen aan de mensen die hun leven waagden door in de Tweede Wereldoorlog tegen de nazi's in verzet te komen.

22

Haas-Haus

G6 Stephansplatz 12 535-6083 Stephansplatz Dag. 8.00-14.00 uur

Het ontwerpen van een modern bouwwerk pal tegenover de iconische Stephansdom lag gevoelig. Daarom vertrouwde de gemeente dit

Weetje

De gebogen gevel van het Haas-Haus is geïnspireerd op de vorm van een Romeins fort dat ooit op deze plek stond.

De gebogen, gedeeltelijk spiegelende gevel van Hans Holleins Haas-Haus

PARELTJE Stock-im-Eisen

Deze *Nagelbaum* is een middeleeuwse boom waarin honderden spijkers zijn geslagen om het geluk af te dwingen. Hij staat achter glas aan de Stephansplatz, op de hoek van de Graben en de Kärntner Strasse.

toe aan Hans Hollein, een van de belangrijkste postmodernistische architecten van Oostenrijk. Het resultaat is het markante Haas-Haus uit 1990, een glimmend geheel van glas, staal en blauwgroen marmer, dat elegant de bocht in de straat volgt. Het gebouw is aangenaam asymmetrisch, met decoratieve elementen als speelse marmeren blokken aan de gevel, een ver uitstekende 'duikplank' op het dak en binnen een Japanse brug. Rond het atrium is ruimte gereserveerd voor kantoren, cafés, winkels, een restaurant en het trendy hotel DO & CO (blz. 79).

2

STAATSOPER

📍 G8 📍 Opernring 2, A-1010 📍 Karlsplatz 📍 D, 1, 2, 71 📍 Zie de website voor voorstellingen en rondleidingen 📍 wiener-staatsoper.at

In de schitterende zaal van de Staatsoper vinden niet alleen operavoorstellingen plaats, maar er is ook ruimte voor ballet en klassieke muziek. Dankzij de uitstekende akoestiek en het gevarieerde programma van meer dan 350 voorstellingen per seizoen is het operahuis een van de belangrijkste theaters in de stad.

De Staatsoper was het eerste gebouw dat aan de Ringstrasse (blz. 142) werd voltooid: het ging op 25 mei 1869 open onder de klanken van Mozarts *Don Giovanni*. De Weners hadden eerst hun bedenkingen bij het weelderige neo-renaissancistische gebouw, maar toen het bij

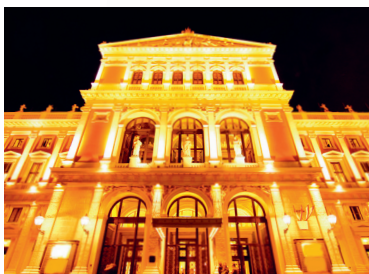
een bombardement in 1945 grotendeels werd verwoest, werd dat gezien als een aanslag op de hele stad. Na herbouw met een nieuwe zaal en een nieuw podium ging de Staatsoper op 5 november 1955 weer open met een uitvoering van Beethovens *Fidelio*.

📍 CAPITOOLTIP Staanplaatsen

Kaartjes voor de opera zijn doorgaans erg duur en lang van tevoren uitverkocht. Maar wie bereid is in de rij te gaan staan op de dag van de uitvoering, kan soms een kaartje krijgen voor slechts € 2 tot € 4. De kassa voor deze *Stehplätze* opent 80 minuten voor de voorstelling.

De zaal werd na verwoesting in de Tweede Wereldoorlog herbouwd met de originele ontwerpen ↑

↑ De façade van de Staatsoper wordt 's avonds verlicht

Geschilderde reliëfs boven de grote trap

De terrassen zijn tijdens de pauzes geopend.

De grote trap is versierd met beelden van de zeven vrije kunsten.

De Schwindfoyer toont operascènes van Moritz von Schwind.

Hoofdingang

Keizer Frans Jozef bracht de pauzes door in deze elegante theesalon.

De Staatsoper, in 1861-1869 gebouwd door de architecten Eduard van der Nüll en August Siccardusburg ↑

Grote zaal

In de Gustav Mahler Saal hangen moderne wandtapijten met scènes uit *Die Zauberflöte*.

Twee sierlijke fonteinen van Josef Gasser staan aan weerszijden van het operagebouw.

HET OPERNBALL

Op de laatste donderdag van het Weense carnaval (blz. 52) worden de stoelen in de zaal vervangen door een verhoogde vloer, waardoor ruimte ontstaat voor het Opernball. Dit chique evenement wordt geopend door debutantes in witte jurken. Alles wordt bekeken door circa 5000 gasten, die later de dansvloer overnemen.